

Osnovna škola Bukovac

Predmet: Povijest

ESEJ

Djeca radnici

Martina Magdić, 7. C

Zagreb, 18. ožujak 2024.

Sadržaj

1. <i>Uvod</i>	3
2. <i>Djeca radnici</i>	4
3. <i>Dječji rad u XIX. stoljeću</i>	4
4. <i>Primjeri rada djece u svijetu danas</i>	7
5. <i>Svjetski dan borbe protiv dječjeg rada</i>	12
6. <i>Zaključak</i>	13
7. <i>Izvori</i>	14

1. Uvod

Probudila me mama jutros u 7:30h. Soba mi je mirisala na svježe pecivo, a kad su se podignule automatizirane rolete, obasjalo me prekrasno proljetno sunce. Iz dnevnog boravka sam mogla čuti kako svira radio. Otišla sam u kupaonicu, stala na zagrijane pločice, obavila jutarnju higijenu uz novu mirisnu kolekciju. Teška odluka ispred prepunog ormara i pokret prema školi.

Dragi prijatelji, nova prekrasna škola, moji profesori...

Ali nisu svi tako sretni. Čitam o djeci koja rade. Rade poslove kao odrasli, često i teške poslove u rudnicima i tvornicama. Većinom su gladni i premoreni fizičkim i psihičkim naporom. Nema pjesmica, mlijeka za tijelo, nove pernice. Surova stvarnost dugih sati preživljavanja i privređivanja za svoju obitelj.

U XIX. stoljeću dječji rad je bio posebno prisutan. Pre-industrijsko razdoblje, pa industrijska revolucija, siromaštvo i velika smrtnost. Djeca su doprinosila budžetu obitelji vrlo aktivno, od najranije dobi.

Na žalost i danas u svijetu oko 160 milijuna djece radi. To je približno 1 od 10 djece. Od toga je 2,3% u nerazvijenijim dijelovima svijeta (Europa i Sjeverna Amerika).

Ovaj rad daje definiciju dječjeg rada i opisuje ukratko kako je on izgledao u XIX. stoljeću te koja je situacija danas. U radu se navodi nekoliko primjera dječjeg rada danas te predstavlja Svjetski dan borbe protiv dječjeg rada.

Na kraju rada se nalazi moj zaključak i popis izvora korištenih pri pisanju.

2. Djeca radnici

Dječji rad (*child labour*) je naziv koji se može definirati kao iskorištavanje djece u bilo kojem obliku rada koji remeti njihovu mogućnost pohađanja redovne škole ili je mentalno, fizički, društveno ili moralno štetan.

Takvo iskorištavanje je zabranjeno zakonskim regulativama širom svijeta, iako takvi zakoni ne smatraju sav rad koji obavljaju djeca kao dječji rad (npr. djeca umjetnici, obiteljske dužnosti, nadgledani treninzi i sl.).

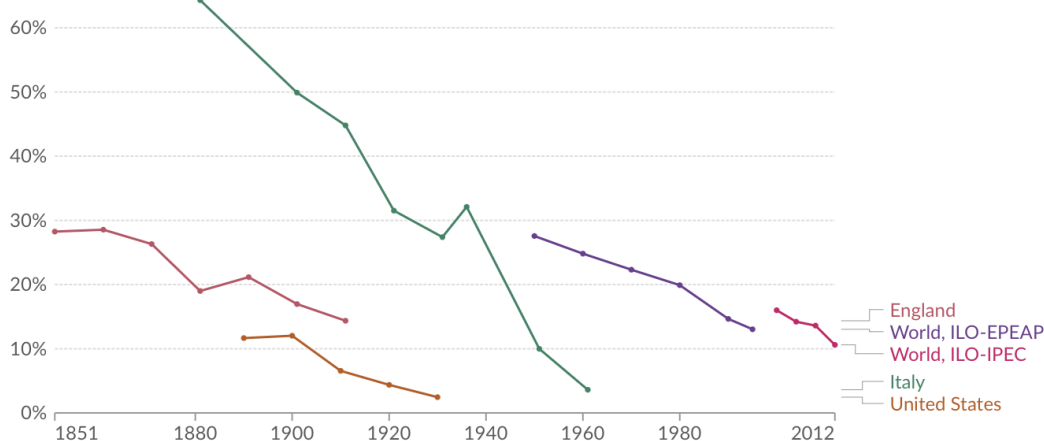
Postoje različiti oblici dječjeg rada. Najgori oblici uključuju ropstvo, odvajanje od obitelji, izlaganje različitim opasnostima i bolestima te ostavljanje na milost i nemilost ulice.

Opasni oblici dječjeg rada (*hazardous child labour*) uključuju poslove koji su po svojoj prirodi ili prema okolnostima u kojima se vrše, štetni za zdravlje, sigurnost ili moral djece.

Postoje poslovi koje rade djeca koji se ne smatraju dječjim radom. Takav primjer je sudjelovanje djece ili adolescenata u radu koji ne utječe na njihovo zdravlje i osobni razvoj te ne remeti njihovo redovno školovanje. Takvi poslovi su primjer pozitivnog rada i koriste se za dodatni napredak djeteta. Primjer takvih poslova je školska praksa.

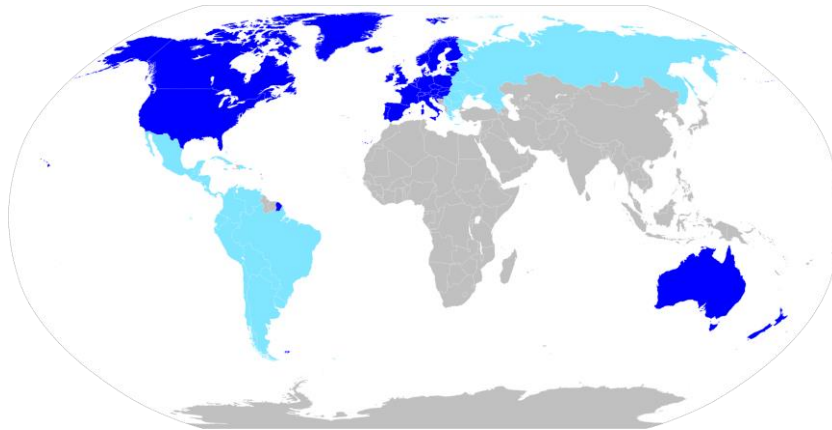
3. Dječji rad u XIX. stoljeću

Dječji rad postoji u različitim oblicima tijekom povijesti (Slika 1).

Slika 1 Postotak dječjeg rada u navedenim zemljama kroz povijest

Tijekom XIX. stoljeća veliki broj djece u dobi od 5 do 14 godina iz siromašnih obitelji radilo je u zapadnim zemljama i njihovim kolonijama (Slika 2). Ova djeca su većinom su radila u poljoprivredi, kućnim obrtima, tvornicama, rudnicima i uslužnim djelatnostima (npr. raznosiči novina). Često su radili u smjenama po 12 uzastopnih sati, te noću.

Slika 2 Zapadne zemlje i njihove kolonije

Zato se često **pred-industrijsko vrijeme** (18 st. i početak 19. st.) veže upravo uz dječji rad. Tada se u mnogim društvima djecu od njihove trinaeste godine tretiralo kao odrasle i sudjelovali su ravnopravno u poslovima kao odrasli.

U to je vrijeme nije bilo strojeva i alata koji bi pomagali u radu. Zato je bilo bitno da što više članova obitelji radi kako bi se prehranili i preživjeli. Vladala je slaba produktivnosti i kratak životni vijek.

Društvo je bilo većinom nepismeno, te je vrlo mali broj djece išao u školu. Većina znanja prenosila se sa starijih na mlađe izravnim pokazivanjem ili šegrtovanjem (Slika 3).

Slika 3 Dijete koje popravlja cipele u Kini u 19.st.

Dolaskom **industrijske revolucije** u 19.st. počinje brzi rast industrijske proizvodnje i nagli porast potrebe za radnom snagom svake vrste, pa tako i za dječjim radom. Rastu gradovi, životni stil se mijenja. Postoje zapisi o djeci od čak 4.g. koja su radila u tvornicama i rudnicima (Slika 4).

Djeca su radila kao pomoćnici, čistači, postolari, prodavači. Neki su učili zanate kao što su poslugi u kući.

Radni sati su bili dugi – na primjer:

- građevinari: 64 radna sata tjedno ljeti i 52 radna sata zimi
- poslugi: 80 radnih sati tjedno

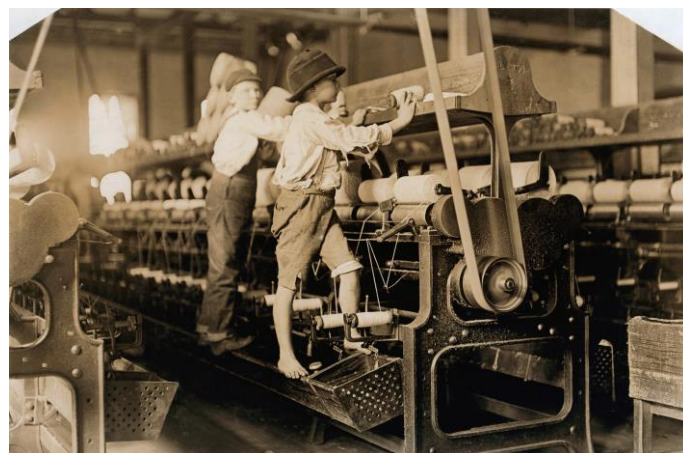
Važnost djece radnika bila je velika u kućanstvima, jer su doprinosili kućnom budžetu.

Plaća za djecu radnike bila je vrlo niska, svega 10-20% plaće odraslih radnika (Slika 5).

U drugoj polovici 19.st. počinje se smanjivati udio dječjeg rada. To je bio rezultat porasta zrelosti industrijskog društva, uvođenja pravilnika i regulativa, te spoznavanja važnosti edukacije.

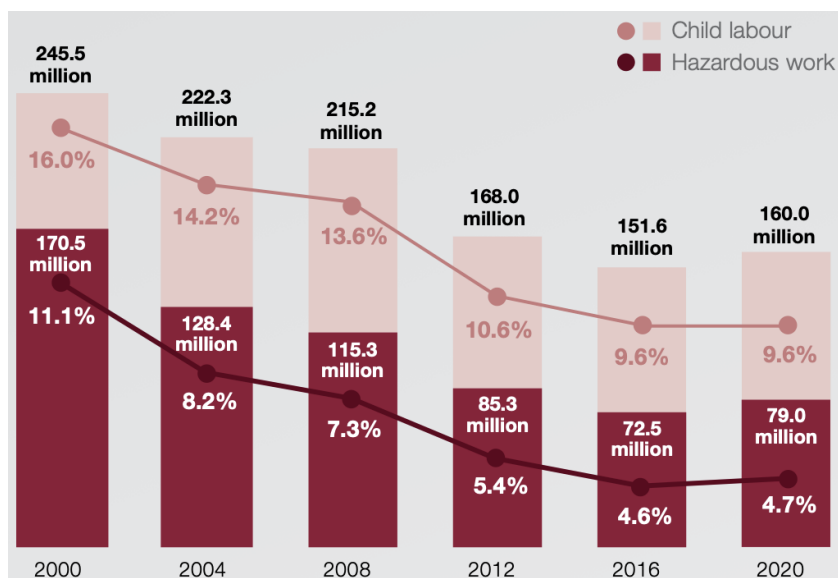
Slika 4 Djeca radnici u rudniku u Pruskoj u 19.st.

Slika 5 Dječji rad u Sjevernoj Americi u 19.st.

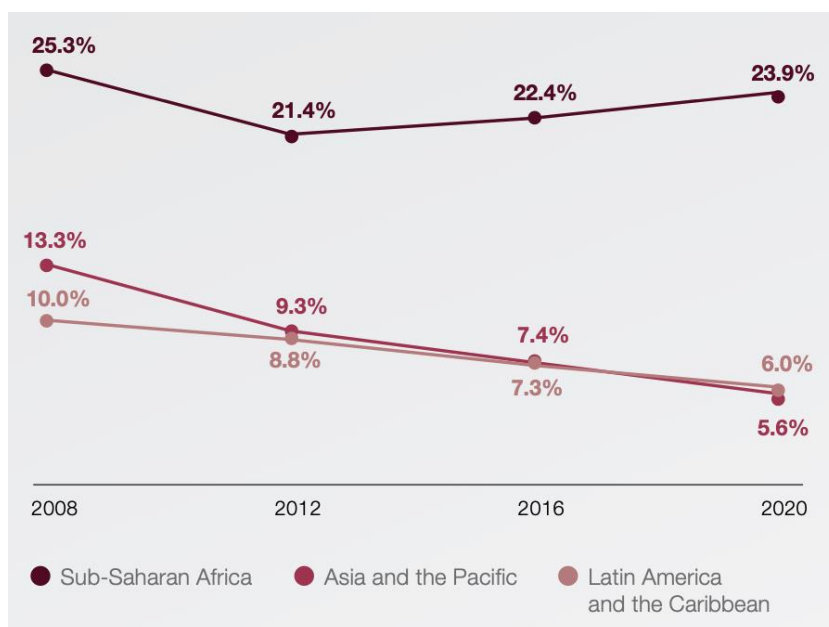
4. Dječji rad u svijetu danas

Prema statistikama, danas je još uvijek 160 milijuna djece u svijetu uključeno u dječji rad, što znači 1 od 10 djece. Od toga je njih skoro polovica u opasnim poslovima (Slika 6). Ono što posebno zabrinjava je stagnacija opadanja dječjeg rada od 2016.g.

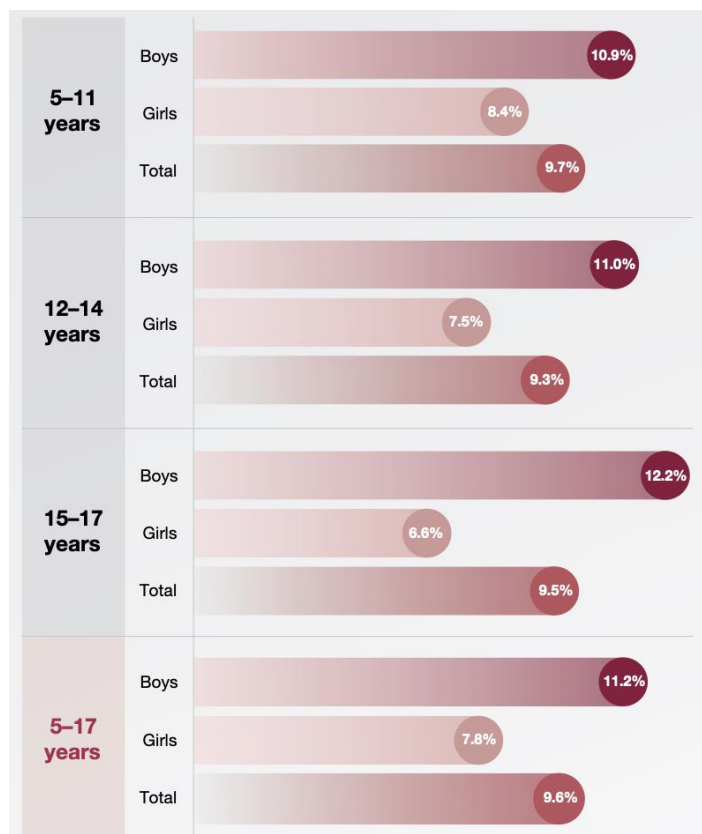
Slika 6 Udio djece starosti 5 do 17 godina u dječjem radu po godinama

Udio dječjeg rada prema regijama kroz povijest daje slika Slika 7. Najveći udio dječjeg rada danas ima Afričko područje (23,9%). To je ujedno jedini dio svijeta gdje udio dječjeg rada raste. Iznenaduje da i najrazvijenije regije, Europa i Sjeverna Amerika, danas imaju dječji radi i to kod čak 2.3% (3.8 milijuna) djece.

Slika 7 Udio djece starosti 5 do 17 godina u dječjem radu po regijama

Dječji rad je prisutniji kod dječaka nego kod djevojčica, u svim starosnim skupinama (Slika 8).

Slika 8 Udio djece starosti 5 do 17 godina u dječjem radu prema godinama i spolu

Razdioba dječjeg rada u svijetu prema mjestu rada:

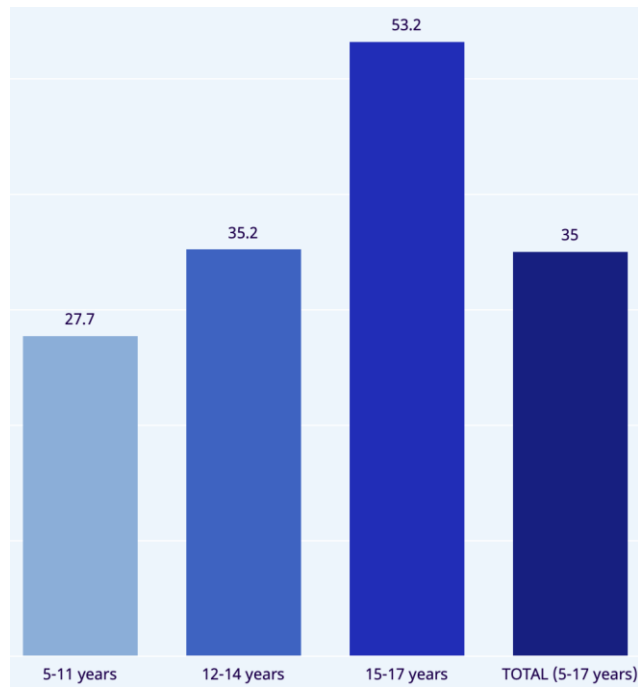
- 72,1% rad unutar vlastite obitelji
- 17,3% zaposlenici
- 10,7% samozaposleni

Razdioba dječjeg rada prema područjima:

- 70,00% poljoprivreda
- 19,7% usluge
- 10,3% industrija

Više od jedne trećine djece u dječjem radu ne pohađa školu (Slika 9).

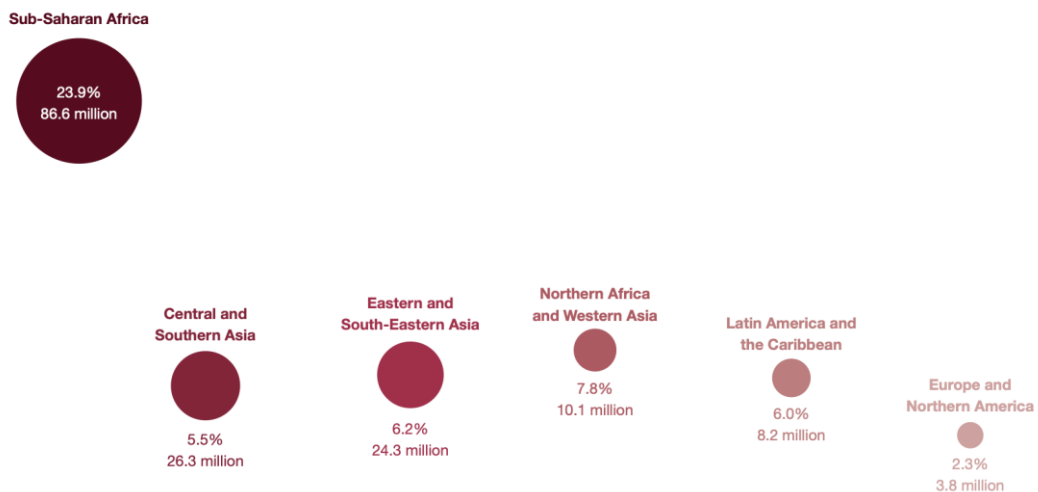
Procjenjuje se da je udio pandemije Covid-19 doprinio povećanju dječjeg rada, pogotovo u nerazvijenim dijelovima svijeta.

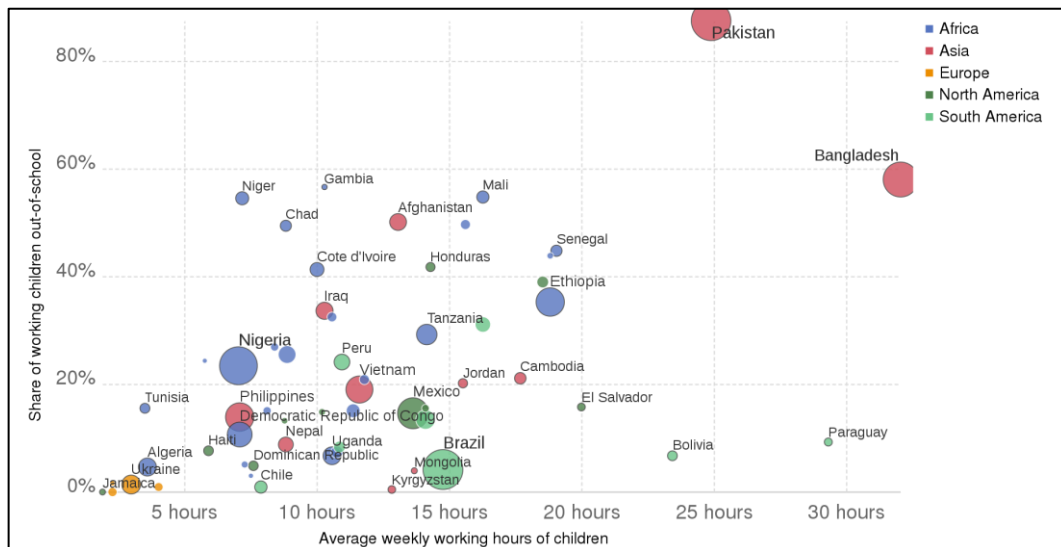
Slika 9 Razdioba djece u dječjem radu koja ne pohađaju školu prema godinama starosti

5. Primjeri dječjeg rada u svijetu danas

Dječji rad je i danas prisutan u svim dijelovima svijeta (Slika 10, Slika 11).

Slika 10 Udio dječjeg rada u svijetu (2020.g.)

Slika 11 Dječji rad po državama (2016.g.)

Ovo poglavlje navodi samo neke primjere.

Afrika

Dječji rad je vrlo prisutan. Veliki broj djece je prisiljen raditi od najranije dobi zbog obiteljske prezaduženosti i drugih financijski razloga, što doprinosi daljnjem siromaštvu.

Mjesta rada: obiteljske farme, komercijalne plantaže, prošnjja, prodaja

Statistika:

- 5 milijuna djece trenutno radi u poljoprivredi
- 30% djece bere kavu
- 25,000 djece koja radi umjesto da idu u školu

Slika 12 Djevojčica koja prenosi teške predmete, Kongo

Brazil

Dio dječjeg rada nije vidljiv, odnosno nije legalan i često nije ni plaćen. Takav besplatan ili robovlasnički dječji rad je česta pojava.

Mjesta rada: prijenos i prodaja droge, oružja i drugih ilegalnih supstanci

Statistika:

- povećanje dječjeg rada veznog uz ilegalne poslove

Slika 13 Dječak koji skuplja plastiku za recikliranje, Brazil

India

Godine 2015. India je proglašena državom s najvećim brojem djece koja rade ilegalno u raznim industrijama. Razloga je puno, od nezaposlenosti i velikih obitelji do nedostatka edukacije.

Mjesta rada: poljoprivreda, obrti.

Statistika:

- 64% smanjenje dječjeg rada od 1993. do 2005.g.
- 85% dječjeg rada u ruralnim područjima
- 15% dječjeg rada u gradskim područjima
- 2013.g. visoki sud u područjima Punjab i Haryana daje odredbu o zabrani svih vrsta dječjeg rada u industrijama za djecu mlađu od 14.g.

Slika 14 Djevojčica koja radi u polju, India

6. Svjetski dan borbe protiv dječjeg rada

Dana **12. lipnja** obilježava se Svjetski dan borbe protiv izrabljivanja dječjeg rada, kao i obljetnica Konvencije Međunarodne organizacije rada – Konvencije o najgorim oblicima iskorištavanja dječjeg rada, koju je 2001. godine potvrdio i Hrvatski sabor.

Svjetski dan borbe protiv dječjeg rada je prvi put obilježen 2002. godine, u organizaciji Međunarodne organizacije rada.

Cilj ovog dana je **podizanja svijesti i pokretanje akcija u svijetu protiv dječjeg rada i zapošljavanje djece.**

Na taj se dan traži (ponovno) potpora pojedinih vlada, socijalnih partnera, civilnog društva, kao i medija u kampanji protiv svakog oblika izrabljivanja djece.

Direktor Međunarodne organizacije rada (MOR) Juan Somavia poručio je na ovaj dan 2008. godine:

„Moramo raditi tako da svako dijete stekne pravo na obrazovanje kako nijedno dijete ne bi moralo raditi da preživi. Cilj je kvalitetno obrazovanje za djecu i rad u humanim uvjetima za odrasle.“

7. Zaključak

/*Ne treba biti predugačak, ali ne može biti jedna rečenica.

Ne ponavljati iz glavnog dijela.

Dati svoje mišljenje, ali ga i potkrijepiti argumentima.

Neki od nas su doista blagoslovljeni svojim rođenjem. Barem se ja se tako osjećam. Nisam imala utjecaj na to gdje ću se roditi niti u kakvoj obitelji ću živjeti. Zaista sam sretna.

I zaista odlučujem da to neću uzimati zdravo-za-gotovo.

Naša je dužnost pomoći djeci koja nisu toliko sretna.

Naš je zadatak nalaziti načine da koristimo Svjetski dan borbe protiv izrabljivanja dječjeg rada, ali i sve dane u godini u kojima možemo za podizanja svijesti i pokretanje akcija u svijetu protiv dječjeg rada i takvog zapošljavanje djece.

Obrazloženje kroz pitanja

- Što misliš o radu djece nekad i danas? Koja se prava djece krše?
 - Teško mogu zamisliti život djece radnika. Čini mi se nestvarno što sve su prošli i prolaze dan danas. Mogu pronaći razloge zašto bi djeca morala raditi takve poslove u XIX. st., ali mi je potpuno neprihvatljivo da u današnje vrijeme iPhone-a i PlayStation-a, Netflix-a i Tesle, čovječanstvo zna za dječji rad i ne ulaže sve snage da ga nestane.
 - Djeci radnicima krše se brojna prava. Meni se sviđa ovaj sažetak: *„Djeca koja su prisiljena na rad uskraćeno je primjereno obrazovanje, zdravlje, slobodno vrijeme i pravo na djetinjstvo.“*
- U čemu je važnost obrazovanja kao alata kojim se postiže izdizanje iz siromaštva?
 - Obrazovanje je jedini način napretka. Uskratiti znanje znači namjerno držati „u mraku“ i uskraćivati znanja, vještine i alate za povećanje produktivnosti, privređivanje i bolju kvalitetu života.
 - Obrazovanje je ključ, pokretač i temeljno pravo.

8. Izvori

Popis korištene literature i web stranica:

1. International Labour Organization, „What is child labour“, <https://www.ilo.org/ipec/facts/lang--en/index.htm>
2. International Labour Organization, “2020 Global Estimates of Child Labour”, https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_norm/@ipec/documents/publication/wcms_797515.pdf
3. Wikipedia, „Child labour“, https://en.wikipedia.org/wiki/Child_labour
4. Our World in Data, “Child Labor”, <https://ourworldindata.org/child-labor>
5. Goluža, Doris, „Dječji rad - nekad i danas“, <https://repozitorij.unipu.hr/islandora/object/unipu%3A5313/datastream/PDF/view>
6. Profil Klett, „Svjetski dan borbe protiv dječjeg rada“, <https://www.profil-klett.hr/svjetski-dan-borbe-protiv-djecjeg-rada>
7. škole.hr, „12. lipnja – Svjetski dan borbe protiv dječjeg rada“, <https://www.skole.hr/12-lipnja-svjetski-dan-borbe-protiv-djecjeg-rada/>